

Co-funded by
the European Union

REMCREAD

Empowering Refugee & Migrant Women
through Creative Methods and Digital Literacy

МОДУЛЬ 1: Вступ до цифрових інструментів/грамотності

ПЛАН УРОКУ

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Project no. 2023-1-PL01-KA220-ADU-000156610

Модуль 1. Вступ до цифрових інструментів/грамотності

Цифрова грамотність — це здатність ефективно та безпечно використовувати цифрові технології, інструменти, додатки та онлайн-платформи. Вона включає такі навички, як:

1. **Операційні пристрої** (комп'ютери, смартфони, планшети тощо).
2. **Управління інформацією** — пошук, оцінка та використання цифрового контенту.
3. **Онлайн-комунікація** — використання таких інструментів, як електронна пошта, соціальні мережі та відеоконференції.
4. **Безпека в Інтернеті** — розпізнавання ризиків, захист особистої інформації та приватного життя.
5. **Критичне мислення** - оцінка достовірності інформації та уникнення дезінформації.

Цифрова грамотність – це набір основних і ключових компетенцій, необхідних у сучасному технологічному суспільстві для ефективної участі у професійному, освітньому та соціальному житті.

Також варто врахувати такі характеристики цифрової грамотності (Digital Literacy).

Цифрова грамотність включає:

- Технічні навички, володіння технологіями.
- Когнітивні навички, використання мозку для оцінки, критики та застосування знань.
- Соціальні навички - здатність взаємодіяти з іншими людьми.

DigComp Framework — це еталонна система, яка створює узгоджене бачення того, які компетенції необхідні для вирішення завдань, що постають у зв'язку з цифровізацією майже всіх аспектів сучасного життя. Її мета — сформулювати спільне розуміння за допомогою узгодженого словника, який потім можна послідовно застосовувати, наприклад, для планування, оцінювання та моніторингу навчання.

Ви можете знайти поточну версію DigComp 2.2 тут.

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

Інструменти діагностики цифрової компетентності:

<https://mydigiskills.eu/index.php#header>

<https://europa.eu/europass/digitalskills/screen/home?referrer=epass&route=%2Fpl>

Для цілей цього проекту/тренінгу було прийнято таку матрицю компетентностей:

Сфера застосування основ цифрової грамотності:

Категорія	Знання	Навички	Ставлення
Основи технології	Знання основних цифрових пристроїв (комп'ютер, смартфон, планшет). Знання операційних систем (Windows, macOS, Android, iOS).	Вміння користуватися цифровими пристроями та основними програмами. Вміння вирішувати основні технічні проблеми.	Відкритість до технологічних інновацій, готовність самостійно вирішувати технічні проблеми.
<u>Пошук та управління інформацією</u>	Знання методів пошуку інформації в Інтернеті, різноманітних джерел інформації. Розуміння понять якості та надійності джерел.	Ефективний пошук інформації, фільтрування результатів, критична оцінка джерел. Вміння систематизувати дані.	Критичний підхід до інформації, прагнення до надійності та достовірності в отриманні знань.
<u>Цифрова безпека</u>	Знання в області захисту даних, загроз кібербезпеки (фішинг, шкідливе програмне забезпечення, програми-вимагачі).	Вміння захищати свої пристрої та облікові записи, використовувати паролі, двофакторну автентифікацію. Розпізнавання загроз.	Усвідомлення загроз, відповідальність за захист даних та конфіденційність. Обережність щодо підозрілих дій в Інтернеті.

Цифрова комунікація	Знання засобів комунікації (електронна пошта, миттєві повідомлення, соціальні мережі). Знання правил цифрового етикету (нетикет).	Уміння ефективно та відповідально спілкуватися в Інтернеті, дотримуючись правил етикету в спілкуванні.	Повага до інших користувачів, відповідальність за свої слова та дії в цифровому середовищі.
Створення цифрового контенту	Знання інструментів для створення контенту (текстові редактори, графіка, відео, презентації). Знання основних форматів файлів.	Вміння створювати, редагувати та публікувати цифровий контент. Вміння працювати в команді над цифровими проектами.	Креативність, готовність до співпраці та обміну знаннями. Увага до якості та точності цифрового контенту.
<u>Закон і етика в Інтернеті</u>	Знання авторських прав, ліцензування, конфіденційності та захисту даних.	Вміння застосовувати принципи авторського права, уникаючи порушень законодавства.	Повага до інтелектуальної власності, юридична та етична відповідальність за вміст, опублікований в Інтернеті.
Розвиток цифрових компетентностей	Знання можливостей для постійного вдосконалення своїх цифрових компетенцій, доступних курсів та навчальних інструментів.	Здатність самостійно навчатися, користуватися доступними онлайн-курсами, самостійно	Готовність до постійного розвитку, відкритість до нових технологій та інструментів. Ініціативність у

		вдосконалювати цифрові навички.	пошуку нових цифрових рішень.
--	--	---------------------------------	-------------------------------

Семінар Вступ до цифрових інструментів/грамотності

Розроблені та опубліковані нижче матеріали зосереджені на трьох основних тематичних блоках:

- 1.1 Пошук та управління інформацією
- 1.2 Цифрова безпека
- 1.3 Право та етика в Інтернеті

Матеріали, підготовлені для кожного розділу, включають план уроку, посилання на презентації та додатки з матеріалами, які можна роздрукувати або іншим чином надати учасникам тренером (наприклад, контрольні списки, практичні приклади). Також надаються посилання на рекомендовані цифрові вправи.

Поради для викладачів, які працюють з дорослими учнями

Під час викладання Модуля 1 варто враховувати такі методологічні та практичні аспекти:

- У частині 1.1 «Пошук та управління інформацією» особливо важливо поєднати теорію та практику. Учасники можуть бути знайомі з пошуковими системами, але не використовувати їх у повній мірі. Наведіть різні приклади запитів та вправи з логічними операторами. Корисно показати різницю між результатами в Google та в інструментах штучного інтелекту, таких як ChatGPT або Perplexity, та обговорити, як оцінити їхню релевантність та надійність.
- Розділ про оцінку джерел може бути складним без контексту - опрацюйте приклади правдивих і неправдивих сторінок, використовуючи контрольний список для оцінки достовірності. Заохочуйте спільний аналіз у парах або групах.
- Під час обговорення інструментів для організації інформації (Wakelet, Google Sites, закладки браузера) рекомендується продемонструвати їх на практиці, показавши, як виглядає створення колекції або додавання закладок у реальному часі. Якщо учасники мають власні пристрої, попросіть їх виконати ці завдання самостійно.
- У розділі 1.2 «Цифрова безпека» важливо посилалися на повсякденний досвід учасників, наприклад, отримання підозрілих повідомлень, текстових повідомлень або реклами. Сценарій включає роботу з прикладами – адаптуйте їх до вікової групи та досвіду учасників. Якщо можливо, покажіть актуальні випадки з місцевих джерел або ЗМІ.
- У модулі, присвяченому безпеці онлайн-облікових записів, корисно поетапно продемонструвати учасникам процес створення надійних паролів та налаштування двофакторної автентифікації (2FA).

- Частина 1.3 «Закон та етика в Інтернеті» повинна починатися з прикладів із життя учасників (наприклад, завантаження зображень з Інтернету, створення презентацій або плакатів). Викладач повинен показати, як шукати матеріали з ліцензією Creative Commons. Вправи на основі конкретних прикладів найкраще проводити в малих групах – заохочуйте дискусії та запитання.

- Теми мережевого етикету та цифрової етики можуть стати приводом для обговорення досвіду учасників у соціальних мережах. Корисно створити безпечну атмосферу, в якій можна обговорити такі теми, як перебивання, конфіденційність, неетична поведінка в Інтернеті.

Весь контент та вправи розроблені для використання у змішаному навчанні – заохочуйте учасників самостійно повертатися до матеріалів (відео, контрольні списки, презентації), наприклад, через репозиторії на Wakelet або Google Sites.

Модуль 1.1 Пошук та управління інформацією - Робочий матеріал семінару

Результати навчання:

Після завершення цього уроку учні зможуть:

- **ефективно шукати інформацію в Інтернеті** за допомогою розширених інструментів пошуку та операторів для знаходження точних і релевантних даних.
- **ефективно управляти та організовувати інформацію**, критично оцінювати її якість та надійність, а також зберігати її за допомогою відповідних інструментів.
- **критично оцінювати надійність джерел**, щоб приймати обґрунтовані рішення щодо достовірності онлайн-контенту.

Загальна тривалість: **105 - 120 хвилин**

Діяльність	Мета	Методологія	Матеріали	Час	Додаткова література/ Посилання на ресурси
1. Вступ до семінару Підсумок учасників: Який ваш досвід пошуку інформації в Інтернеті? Груповою дискусією, відкриті питання	Ознайомити учасників з цілями та програмою семінару.	Короткий огляд програми семінару,		10 хв	
2. Пошук інформації	Представлення основних понять: алгоритми пошукових систем,	Презентація, обговорення, аналіз прикладів.	Слайди з прикладами	10 хв	

	ключові слова, логічні оператори.	Ви можете використовувати додані матеріали для підготовки своєї презентації: Пошук інформації: основні поняття			
3. Вправа: Ефективний пошук інформації	Навчання використання розширених функцій пошукових систем (оператори, фільтрування результатів).	Практичне завдання, робота в парах. Адаптуйте вправи до рівня групи. Пропозиції завдань Практичне завдання: Пошук за допомогою різних комбінацій ключових слів Практичні вправи: Більш просунуті стратегії постановки запитань	Комп'ютери/пла ншети/смартфо ни з доступом до Інтернету. Роздруковані завдання для учасників.	20 хв	
4. Оцінка надійності джерел інформації	Презентація методів оцінки надійності веб-сайтів (автори, домени, джерела інформації).	Обговорення, аналіз вибраних веб-сайтів. Приклад з практики: Приклади сайтів (правдива та неправдива інформація).	Презентація прикладів веб-сайтів. Друковані матеріали для учасників	20 хв	Як аналізувати та оцінювати надійність і достовірність джерел – посібник

					Перелік питань для оцінки надійності веб-сайтів
5. Управління інформацією: організація результатів	Обговорення методів організації даних (папки, закладки, інструменти для зберігання та управління даними).	Презентація інструментів, практична демонстрація.	Слайди з прикладами інструментів, фліпчарт.	15 хв	Управління інформацією: систематизація результатів Tutorials: ▶ The Beginner'... ▶ Google Sites T... ▶ How To Use Pi...
6. Вправа: Створіть власну систему організації даних.	Учасники випробують способи управління результатами пошуку (папки, закладки, інструменти).	Індивідуальна робота з коротким зворотним зв'язком.	Комп'ютери, фліпчарт для обговорення результатів роботи.	20 хв	
7. Підсумок та питання	Повторення основних питань, відповіді на запитання учасників.	Обговорення, питання та відповіді.	Фліпчарт	10 хв	

Пошук інформації: основні поняття

1. **Алгоритми пошукових систем** Алгоритми пошукових систем — це складні системи, які обробляють запити користувачів і вирішують, які веб-сторінки відображати в результатах пошуку. Пошукові системи, такі як Google, аналізують вміст веб-сайтів, беручи до уваги такі фактори, як якість вмісту, актуальність, авторитетність сторінки або кількість посилань (лінків), що ведуть на дану сторінку. Алгоритми постійно оновлюються, щоб надавати більш релевантні та цінні результати.
2. **Ключові слова** Ключові слова — це слова або фрази, які ми вводимо в пошукову систему, щоб знайти інформацію. Правильний вибір ключових слів має вирішальне значення для отримання релевантних результатів. Користувачі повинні використовувати як загальні, так і більш конкретні фрази, залежно від того, наскільки точну інформацію вони шукають.
3. **Булеві оператори** Булеві оператори допомагають зробити пошук більш конкретним і отримати більш релевантні результати. Найбільш часто використовувані оператори:
 - **AND:** результати повинні містити обидва слова (наприклад, «AI AND education»).
 - **OR:** результати можуть містити будь-яке слово (наприклад, «AI OR machine learning»).
 - **NOT:** результати повинні виключати певне слово (наприклад, «AI NOT marketing»).
 - **"" (лапки):** пошук точної фрази (наприклад, «критичне мислення в освіті»).

Пошук інформації за допомогою штучного інтелекту — що потрібно знати

В останні роки, окрім традиційних пошукових систем (наприклад, Google, Bing), ми все частіше використовуємо інструменти на основі штучного інтелекту, такі як ChatGPT, Copilot або Perplexity. Варто знати їхні можливості та обмеження, щоб ефективно та безпечно шукати інформацію.

Як працює пошук за допомогою штучного інтелекту?

- Інструменти штучного інтелекту обробляють наші запитання природною мовою та генерують відповіді на основі великих масивів даних.
- На відміну від традиційних пошукових систем, ШІ **не завжди показує посилання на джерела** (якщо тільки це не було запрограмовано, як, наприклад, у Perplexity).

- Відповіді ШІ генеруються автоматично і можуть містити **помилки, стандартну інформацію або відсутність посилання на джерело.**

Як ви ставите запитання (відомо як підказка)?

- Задавайте точні питання, наприклад, замість «Зміна клімату» напишіть: **«Назвіть три наслідки зміни клімату в Європі у 2024 році з посиланнями на джерела».**
- Ви можете додавати такі запити:
 - "Перелічити джерела інформації"
 - "Скороти до 5 пунктів"
 - "Надавати зрозумілою мовою"
 - «У форматі PDF» (якщо ви використовуєте AI з доступом до Інтернету).

На що слід звернути увагу при використанні ШІ для пошуку?

- **Завжди перевіряйте джерела** - ШІ може «вигадати» назви статей або імена авторів.
- **Не надавайте особисту інформацію** - запити надходять до хмарного сховища.
- **Використовуйте ШІ як помічника**, а не єдине джерело істини.
- **Перевірте дати** - деякі інструменти не мають доступу до найновіших даних.

Практичне завдання 1: Пошук за різними комбінаціями ключових слів

Мета вправи:

Ознайомити учасників з тим, як точне формулювання запиту та використання ключових слів впливають на результати пошуку.

Опис вправи:

- Учасникам надаються конкретні запити, які вони повинні знайти в Інтернеті, використовуючи різні комбінації ключових слів.
- Мета вправи – показати, як невеликі зміни в запитах можуть вплинути на результати пошуку.

Приклади запитів:

Запит 1: Пошук конкретного рецепту приготування страви

- **Простий запит:** «рецепт лазаньї».
- **Завдання для учасників:**
 1. Знайдіть рецепт лазаньї, але тільки вегетаріанської (додайте до запиту ключові слова «вегетаріанська» або «без м'яса»).
 2. Знайдіть рецепт у блогах про їжу (додайте до запиту «блог про їжу»).
 - Знайдіть рецепт тільки з інструкцією у вигляді відео (додайте до запиту слово «відео»).

Запит 2: Пошук інформації про місцеву подію

- **Простий запит:** «концерт у Варшаві вересень 2024 року».
- **Завдання для учасників:**
 - Знайдіть концерти лише одного музичного жанру (додайте, наприклад, «рок»).
 - Знайдіть концерти в певному місці (додайте назву місця, наприклад «Барн»).
 - Знайдіть концерти з безкоштовним входом (додайте «безкоштовно»).

Запит 3: Пошук наукової інформації

- **Простий запит:** «кліматичні зміни».
- **Завдання для учасників:**
 - Знайдіть наукову статтю (додайте «наукова стаття» або «PDF»).
 - Знайдіть інформацію на конкретному сайті (додайте до запиту «site:.edu» або «site:.gov»).
 - Знайдіть інформацію за останній рік (використовуйте функцію фільтрування результатів за останні 12 місяців).

Практичні вправи 2: Більш просунуті стратегії постановки запитань

1 Вправа: Знайдіть надійне джерело

- **Мета:** Навчитися оцінювати достовірність джерел та уточнювати запитання.
- **Інструкція:**

- Попросіть учасників знайти інформацію про користь кави для здоров'я.
- Вони повинні використовувати такі оператори, як «**користь кави для здоров'я**» **site:.edu** **АБО site:.gov**, щоб знайти надійні джерела (наприклад, академічні або урядові сайти).
- **Обговорення:** Після пошуку учасники обговорять, які сайти є найбільш надійними та чому. Зверніть увагу на домени сайтів (наприклад, .edu, .gov) та використання операторів.

2 Вправа: Пошук конкретних документів

- **Мета:** Практичне застосування логічних операторів та розширених фільтрів.
- **Інструкція:**
 - Попросіть учасників знайти звіт ООН про зміну клімату у форматі PDF, опублікований протягом останніх 2 років. Вони можуть скористатися оператором **filetype:** та відфільтрувати за датою.
 - Пошуковий запит: **climate change site:un.org filetype:pdf**, а потім відфільтруйте результати, щоб обмежити їх останніми двома роками.
- **Обговорення:** Після виконання вправи обговоріть, як використання операторів і фільтрів допомогло знайти більш релевантні результати.

3 Вправа: Пошук точних фраз

- **Мета:** Навчитися використовувати лапки та оператори виключення для точного пошуку.
- **Інструкція:**
 - Попросіть учасників знайти точні результати для цитати з книги. Наприклад: «Інтернет змінює спосіб мислення людей».
 - Учасники повинні використовувати лапки для пошуку точної фрази та оператор **NOT** для виключення результатів, що походять з маркетингових статей (наприклад, "**Інтернет змінює спосіб мислення людей**" **NOT marketing**).
- **Обговорення:** Обговоріть, як використання лапок і операторів вплинуло на якість результатів. Чи вдалося вам знайти точні цитати?

4 Вправа: Пошук за допомогою ШІ

Мета: Порівняти результати пошуку в Google та за допомогою ШІ

Завдання:

1. Пошук в Google: "Які симптоми професійного вигорання" </18>.
2. Поставте те саме запитання в ChatGPT або іншому інструменті штучного інтелекту.
3. Порівняйте:
 - Яка інформація збігається?
 - Чи надав ШІ джерела?
 - Що було більш зрозумілим чи практичним?
 - Чи помітили ви якусь пропущену інформацію?

Як аналізувати та оцінювати надійність і достовірність джерел – посібник

У сучасному світі ми маємо доступ до величезного обсягу інформації в Інтернеті, але не вся вона є надійною. Ось кілька простих правил, як визначити, чи інформація походить з надійного джерела:

1. Перевірте автора

- **Хто це написав?** Дізнайтеся, хто є автором статті або інформації. Якщо це відома особа, фахівець у певній галузі (наприклад, лікар, професор, експерт), джерело є більш надійним.
- **Як це перевірити?** Шукайте інформацію про автора в нижньому колонтитулі статті, на сторінці «Про нас» або в біографії. Якщо автор анонімний, зважте на надійність такого джерела.

Приклад: Якщо ви читаєте статтю про здоров'я, то автором має бути лікар або медичний фахівець, а не випадкова людина, яка не має знань у цій галузі.

2. Зверніть увагу на тип домену

- **Чи є домен надійним?** Сайти з розширеннями **.gov** (урядові сайти), **.edu** (сайти університетів) та **.org** (неприбуткові організації) зазвичай є більш надійними. Якість сайтів **.com** та інших може варіюватися від надійних до суто комерційних.

Приклад: Якщо ви шукаєте статистичні дані про здоров'я, сайт з доменом «gov.co.uk» буде більш надійним, ніж блог, що закінчується на «.com».

3. Перевірте дату публікації

- **Чи є інформація актуальною?** Перевірте, коли стаття була опублікована або востаннє оновлена. Інформація з застарілих джерел може бути неактуальною або не відповідати сучасній ситуації.

Приклад: Шукаючи інформацію про нові ліки або технології, переконайтеся, що стаття була опублікована в останні роки, а не десять років тому.

4. Чи вказано джерела інформації?

- **Звідки походить інформація?** Останні статті часто посилаються на дослідження, статистичні дані або інші визнані джерела. Перевірте, чи містить стаття посилання на зовнішні наукові дослідження, звіти або публікації.
- **Як це зробити?** Перевірте, чи є в статті посилання або виноска на джерела. Якщо посилання не наведено, стаття може базуватися на думках, а не на фактах.

Приклад: Якщо ви читаете статтю про дієту, то бажано, щоб вона містила посилання на наукові дослідження або статті з авторитетних медичних веб-сайтів, а не лише на особистий досвід автора.

5. Перевірте нейтральність вмісту

- **Чи є стаття об'єктивною?** Надійні джерела намагаються подавати інформацію без сильного упередження або просування певної точки зору. Якщо стаття має чіткий тон, що просуває одну сторону або агресивно критикує інші погляди, вона може бути не об'єктивною.

Приклад: Стаття про зміну клімату повинна містити докази та факти, а не зосереджуватися на критиці лише однієї групи людей або теорії.

6. Звертайте увагу на рекламу та сенсаційні заголовки

- **Чи багато реклами на сайті?** Сторінки, переповнені рекламою, можуть бути більше орієнтовані на прибуток, ніж на надання надійної інформації. Уникайте сайтів із сенсаційними, яскравими заголовками, які намагаються привернути увагу за будь-яку ціну.

Приклад: Сторінка з заголовком «Цей препарат обов'язково вилікує вас — ДІЗНАЙТЕСЯ, ЯК!» може не виглядати дуже надійною. Надійні сайти мають більш збалансовані заголовки, наприклад «Нові дослідження ефективності препарату Х».

7. Порівняйте з іншими джерелами

- **Чи інші джерела надають таку саму інформацію?** Якщо ви знайшли певну інформацію, варто перевірити, чи інші надійні сайти підтверджують

її. Якщо лише одне джерело повідомляє про певну інформацію, до неї слід ставитися з обережністю.

Приклад: Якщо ви прочитали сенсаційну статтю про революційне відкриття, перевірте, чи пишуть про це також авторитетні джерела (наприклад, газети, урядові веб-сайти).

Підсумок

Оцінка достовірності джерел в Інтернеті є ключовою навичкою. Завжди перевіряйте **хто** написав статтю, **якому** домену вона належить, **чи є** інформація актуальною, **чи є** посилання на джерела, **чи** вона є об'єктивною та **чи** інші джерела підтверджують ту саму інформацію. Це допоможе вам уникнути фейкових новин та дезінформації.

Перелік питань для оцінки надійності веб-сайтів

Ось зразок контрольного списку, який можна використовувати для оцінки надійності веб-сайтів. Цей список допоможе користувачам визначити потенційно надійні або підозрілі джерела.

1. Автор та джерело інформації

- Чи вказується на сайті автор тексту?
- Чи має автор кваліфікацію для висловлювання думки з даної теми (наприклад, експерт, фахівець)?
- Чи є автор пов'язаний з визнаним центром, установою або організацією?
- Чи можете ви знайти більше інформації про автора в інших джерелах?

2. Домен сайту

- Яка доменна адреса сайту? (наприклад, **.gov**, **.edu**, **.org** — як правило, більш надійні, порівняно з **.com**, **.info** тощо).

- Чи пов'язаний сайт з авторитетною установою, організацією або університетом?
- Чи вказує доменне ім'я на некомерційну або урядову організацію?
- Чи має сайт місцевий або міжнародний охоплення і чи відповідає охоплення представленому контенту?

3 Джерела та посилання

- Чи добре задокументована інформація на сайті?
- Чи містить сайт посилання на першоджерела інформації (звіти, дослідження, публікації)?
- Чи є джерела актуальними та походять від надійних установ?
- Чи наводить сайт посилання на визнані дослідження, звіти або авторів?
- Чи можна перевірити джерела, наведені на сайті?

4. Своєчасність

- Чи видно дату публікації статті або сторінки?
- Чи є інформація актуальною та відповідною до сучасного рівня знань?
- Чи регулярно оновлюється веб-сайт?

5. Мета та зрозумілість сайту

- Яка мета сайту? (інформаційна, освітня, комерційна, розважальна)
- Чи є сайт явно суб'єктивним, чи його мета — представити об'єктивні факти?
- Чи уникає сайт сенсаційних або емоційних висловлювань?
- Чи має сайт приховані комерційні, рекламні або політичні наміри?
- Чи є на сайті чіткі ознаки спонсорованих матеріалів?

6. Дизайн та професіоналізм

- Чи виглядає сайт професійно (без орфографічних помилок, логічно організований контент)?
- Чи зручний сайт у навігації та чи викликає його дизайн довіру?
- Чи містить сайт багато реклами? (Надмірна кількість реклами може свідчити про комерційну мету сайту)
- Чи використовує сайт дійсні посилання, які працюють належним чином?

7. Відгуки інших користувачів

- Чи можете ви знайти позитивні відгуки або коментарі про сайт в інших надійних джерелах?
- Чи рекомендують інші джерела цей сайт як надійний?
- Чи рекомендується сайт відомими та визнаними організаціями, наприклад, академічними, медійними, науково-дослідними установами?

Підсумок

За допомогою цього переліку інтернет-користувач може легше визначити надійні джерела інформації та уникнути тих, які можуть ввести в оману. Перелік є інструментом для критичної оцінки вмісту, доступного в Інтернеті, а систематичне використання цих питань допомагає сформувати звичку оцінювати надійність інформації в Інтернеті.

Управління інформацією: систематизація результатів

Організація даних в Інтернеті та на комп'ютері допомагає легко отримувати доступ до інформації, упорядковувати файли та ефективно керувати ресурсами. Ось кілька популярних методів та інструментів, які можуть спростити цей процес:

1. Організація даних у папках

- Проста структура папок: почніть із створення основних папок, що відповідають різним категоріям, наприклад «Документи», «Фотографії», «Музика», «Робота», «Школа». Усередині цих папок можна створювати підпапки, наприклад «Фотографії» -> «Відпустка 2023» -> «Греція».
- Імена файлів мають значення: надавайте файлам і папкам чіткі, описові імена. Наприклад, «bill_for_current_August_2023.pdf» є більш корисним, ніж «document1.pdf».

2. Організація даних у веб-браузерах (закладки)

- Закладки в браузері: використовуйте закладки, щоб швидко повертатися до важливих сторінок. Закладки можна групувати в папки, наприклад «Робота», «Розваги» та «Покупки».
- Назва закладки: Дайте закладкам описові назви, щоб їх було легко знайти. Замість «Домашня сторінка» ви можете перейменувати закладку на «Планувальник подорожей».
- Синхронізація закладок: використовуйте браузери з функцією синхронізації, такі як Google Chrome або Firefox, щоб ваші закладки були доступні на всіх ваших пристроях.
- Менеджер закладок: Багато браузерів мають вбудовані інструменти для управління закладками, щоб ви могли легко переглядати, перейменовувати або упорядковувати свої закладки.

3. Хмарне сховище та інструменти управління даними

- Google Drive, Dropbox, OneDrive: це базові інструменти, які дозволяють зберігати файли в хмарі та синхронізувати їх з різними пристроями. Просто створіть обліковий запис, і ви зможете зберігати документи, фотографії, файли безпосередньо в хмарі та отримувати до них доступ з будь-якого місця.

- Управління файлами в хмарі: так само, як на комп'ютері, створюйте тематичні папки (наприклад, «Робота», «Особисте», «Проекти»). Це полегшить пошук ваших даних.
- Розширені хмарні функції: такі інструменти, як Google Drive та OneDrive, дозволяють ділитися папками та документами з іншими користувачами. Ви можете надавати їм різні права доступу (наприклад, тільки для читання або тільки для редагування), що спрощує спільну роботу в команді.
- Автоматична синхронізація файлів: використовуйте настільні програми (наприклад, Dropbox або OneDrive на вашому комп'ютері), які автоматично синхронізують файли між вашим комп'ютером і хмарним сховищем. Таким чином, ви завжди матимете актуальну версію своїх файлів, не завантажуючи їх вручну.

4. Інструменти для управління інформацією та нотатками

- Google Keep, Evernote: ці інструменти дозволяють створювати нотатки, списки справ і зберігати коротку інформацію. Ви можете упорядковувати нотатки за категоріями або тегами.
- Нотатки з нагадуваннями: такі інструменти, як Google Keep, дозволяють встановлювати нагадування для нотаток, що спрощує управління завданнями.

5. Цифрові репозитарії

Репозитарії — це платформи, на яких можна збирати посилання на матеріали та цифрові ресурси і, що найважливіше, легко ділитися ними з іншими. Приклади репозитаріїв: Wakelet, Padlet, Pinterest.

Wakelet — це безкоштовний (для індивідуальних користувачів) інструмент, який може бути дуже корисним у роботі викладача. У ньому ви можете:

- створювати колекції цифрових ресурсів у різних форматах: посилання на веб-сайти, відео з YouTube, матеріали, раніше збережені в інших колекціях Wakelet (закладки), фотографії та графічні зображення, файли PDF
- налаштувати зовнішній вигляд кожної колекції відповідно до наших потреб, додавши фонове зображення та обкладинку, а також вибравши макет відображення матеріалів, що входять до колекції;
- керувати збереженими матеріалами та колекціями з веб-сайту, розширення браузера та мобільного додатку, дуже простий спосіб додавати матеріали, знайдені в Інтернеті, до колекції;

- запрошуємо людей, які мають власні акаунти на Wakelet, а також тих, хто не має власних акаунтів, до співпраці з нами
- поділитися нашими колекціями тільки для перегляду або для редагування та спільної роботи над ними.

Padlets — це візуальні дошки для впорядкування та обміну контентом.

У базовій версії Padlet є безкоштовним для користувачів, але з обмеженням кількості створюваних падлетів.

Це простий інструмент — віртуальна дошка, на якій можна розміщувати текстові документи, графіку, фотографії, відео, аудіозаписи та презентації. Вона також може слугувати місцем для спільної роботи: обговорення, редагування спільних документів та отримання відгуків.

Обмін ресурсами здійснюється шляхом надання посилання або QR-коду і не вимагає від слухача наявності облікового запису або входу на платформу. Padlet можна використовувати як на комп'ютерах, так і на мобільних пристроях.

Pinterest — це соціальна платформа для пошуку, збору та обміну натхненням у вигляді зображень, графіки, відео та візуального контенту. Користувачі створюють так звані «дошки», на яких вони «прикріплюють» («пінгують») знайдений контент, пов'язаний з різними темами, такими як мода, кулінарія, декор для дому, проекти «зроби сам», подорожі, а також професійне натхнення, пов'язане, наприклад, з дизайном або маркетингом.

Pinterest працює як цифрова дошка оголошень, де можна збирати ідеї з різних джерел. Це інструмент як для особистого користування (пошуку натхнення), так і для брендів та творців, які можуть просувати свої продукти та контент у привабливій, візуальній формі.

Google Sites — це простий інструмент для створення веб-сайтів, який можна успішно використовувати для збору цифрових ресурсів та їхнього легкого обміну з іншими. Google Sites можна автоматично перекладати за допомогою браузерів. Google Sites — це безкоштовний інструмент для всіх користувачів.

Кілька способів використання Google Sites на практиці:

- Репозиторій навчальних матеріалів: презентації, відео, статті та інші навчальні матеріали.
- Портфоліо - презентація захоплень або професійних компетенцій.

Підсумок

Ефективне управління даними є ключовою навичкою для будь-якого користувача Інтернету. Початківці можуть почати з простої структури папок і використання закладок, а користувачі середнього рівня можуть використовувати розширені

інструменти управління файлами, синхронізації та резервного копіювання в хмарі. Важливо регулярно впорядковувати файли, щоб їх було легше знайти та захистити.

Ресурси

 The Beginner's Guide to Wakelet - Bookmark the Internet

 The Beginner's Guide to Wakelet - Bookmark the Internet

 How To Use Pinterest for BEGINNERS in 2024 // Step-by-Step TUTORIAL - How Pintere...

Модуль 1.2 Цифрова безпека

Ознайомтеся з DigComp 2.2, щоб дізнатися, які компетенції (знання, навички та ставлення) варто розвивати у сфері безпеки.

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

Безпека

- Захист пристроїв, цифрового контенту, персональних даних та конфіденційності в цифровому середовищі.
- Захист фізичного та психічного здоров'я, усвідомлення впливу технологій на добробут та соціальну інтеграцію.
- Усвідомлення впливу технологій та їх використання на навколишнє середовище.

Повідомлення:

Матеріали (посилання), додані до плану уроку, також можуть бути використані для самостійного навчання або для змішаного навчання.

З нашого досвіду коучингу ми виявили, що хорошим способом підвищення компетентності в галузі цифрової безпеки є змішане навчання.

Тут ми пропонуємо заздалегідь надати учням матеріали та аналіз, а під час групової зустрічі провести рефлексію.

Модуль 1.2 Цифрова безпека – роздатковий матеріал для семінару

Результати навчання:

Після завершення цього уроку учасники:

- будуть здатні розпізнавати та розуміти найпоширеніші ризики безпеки в Інтернеті.
- знатимуть, як захистити свої пристрої та облікові записи за допомогою надійних паролів та двоступеневої верифікації (2FA).
- вони зможуть розпізнавати підозрілу діяльність в Інтернеті та знатимуть, які дії вжити у разі виявлення загрози.
- Вони будуть більш усвідомлювати важливість захисту особистої інформації та відчуватимуть відповідальність за свою цифрову безпеку та конфіденційність в Інтернеті.

Загальна тривалість: **90-120 хвилин**

Діяльність	Мета	Методологія	Матеріали	Час	Further Reading/ Link to Resources
1. Вступ до семінару Підсумки учасників: який ваш досвід боротьби з онлайн-шахрайством?	Ознайомте учасників з темою та цілями семінару.	Короткий вступ,	Слайди	10 хв	
2. Ризики та загрози в цифровому середовищі 1. Кожна група вибирає область для дослідження з матеріалів (тренер перевіряє, чи немає повторень).	Учасники дізнаються про типові цифрові ризики та способи захисту від них.	Працюйте в невеликих групах - по 3 особи Викладач надає (наприклад, за допомогою QR-кодів) сторінки з ресурсами, які будуть використовуватися учасниками.	Ноутбуки, планшети з інтернетом	35 хв	safelyontheinternet/home Cybersecurity Basics - Educate and protect yourself

2. Група готує міні-презентацію проблеми (характеристики загрози, ознаки небезпеки, як поводитися) 3. Група розробляє спільну презентацію в хмарі (наприклад, Canva, Google Presentation) 4. Презентація кожної групи		Як альтернатива, ці матеріали можна надати заздалегідь для ознайомлення перед заняттям.			
3. Вправа: Розпізнавання загроз	Навчитися розпізнавати підозрілі електронні листи, повідомлення та веб-сайти	Робота в групах: аналіз електронних листів, веб-сторінок та повідомлень на предмет загроз	Комп'ютери з доступом до Інтернету, зразки електронних листів та веб-сайти	10 хв	Тут ви знайдете вікторину Samoobrona w sieci mBank Зустріньтеся з кібершахраєм <i>Перекладіть веб-сайт за допомогою браузера</i>
4. Безпечне управління паролями Демонстрація створення надійних паролів та двофакторної автентифікації	Учасники дізнаються, як створювати надійні паролі та використовувати двофакторну автентифікацію, а	Презентація	Слайди з прикладami надійних паролів.	10 хв	Інструкції щодо створення надійних паролів та налаштування 2FA How to protect yo...

	також дізнаються про менеджер паролів.				What Is Two-Factor Authentication? What is Authentication Two-Factor Authentication 2FA: Secure Your Digital Life Password Manager What is Password Manager Do I need it
5. Захист конфіденційності в Інтернеті Демонстрація налаштувань конфіденційності в різних акаунтах соціальних мереж Вправа: Перевірка налаштувань конфіденційності Учасники перевіряють налаштування конфіденційності у своїх акаунтах у соціальних мережах.	Презентація принципів захисту даних та конфіденційності в Інтернеті, таких як налаштування параметрів конфіденційності	Демонстрація, обговорення, індивідуальна робота, практичні вправи	Слайди з прикладми налаштувань конфіденційності в соціальних мережах	10 хв	Інструкції щодо налаштування параметрів конфіденційності в популярних сервісах <i>(перевірте достовірність наданої інформації)</i>

6. Підсумок та питання Короткий огляд принципів цифрової безпеки, Вправа: Перейдіть на веб-сайт вашого банку Знайдіть розділ безпеки Дізнайтеся, яку актуальну інформацію про онлайн-загрози ви можете там знайти.	Повторення ключової інформації та відповіді на запитання учасників	Обговорення, питання та відповіді	Фліпчарт, підсумок основних питань	5 min	» CyberAlerty -- Niebezpiecznik.pl -- Apps
--	---	--------------------------------------	---	-------	--

Приклади надійних паролів:

1. **W8#pL!rT93z**
 - Поєднання малих і великих літер, цифр та символів.
2. **9fT#4kL!2&Q7**
 - Довжина більше 10 символів, відсутність логічного порядку, різні типи символів.
3. **!Lm7tR#xQ9Z8**
 - Використання символів, цифр та випадкових літер у різних регістрах.

Надійні паролі повинні бути довгими (щонайменше 12 символів), випадковими та містити комбінацію великих і малих літер, цифр і символів. Також важливо використовувати унікальні паролі для різних облікових записів.

Перелік налаштувань конфіденційності для Facebook, X (Twitter), Instagram та TikTok

1. Facebook

- Профіль та публікації:
 - Встановіть видимість свого профілю (публічний, друзі, тільки я).
 - Вкажіть, хто зможе бачити ваші майбутні публікації (всі, друзі).
 - Перегляньте та налаштуйте видимість старих публікацій.
 - Вимкніть можливість інших користувачів позначати вас без вашого дозволу.
 - Обмежте видимість особистої інформації (наприклад, вік, місцезнаходження, адреса електронної пошти).
- Друзі та контакти:
 - Контролюйте, хто може надсилати запрошення в друзі.
 - Налаштуйте, хто може шукати вас за адресою електронної пошти або номером телефону.
- Додатки та сайти:
 - Перевірте, які програми мають доступ до вашого облікового запису та що вони можуть бачити.
 - Вимкніть спільний доступ до вашої активності в додатках Facebook.
- Реклама та відстеження:
 - Обмежте персоналізацію реклами на основі вашої онлайн-активності.
 - Вимкніть спільний доступ до ваших даних стороннім рекламодавцям.

2. Платформа X

- Видимість та активність:
 - Встановіть свій профіль як приватний, щоб ваші твіти були видимі тільки для затверджених спостерігачів.
 - Налаштуйте, хто може надсилати вам прямі повідомлення (всі, тільки спостерігачі).
 - Контролюйте, хто може позначати вас на фотографіях.
- Місцезнаходження:
 - Вимкніть спільний доступ до вашого місцезнаходження у твітах.
- Доступ до облікового запису:
 - Захистіть свій обліковий запис за допомогою двоступеневої автентифікації (2FA).
 - Перевірте додатки, які мають доступ до вашого облікового запису, і видаліть ті, якими ви більше не користуєтеся.
- Реклама та дані:
 - Налаштуйте персоналізацію реклами на основі вашої активності в Twitter.
 - Вимкніть опції спільного використання ваших даних з рекламними партнерами.

3. Instagram

- Видимість та взаємодія:
 - Встановіть свій обліковий запис як приватний, щоб ваші публікації були видимі лише для затверджених спостерігачів.
 - Контролюйте, хто може коментувати ваші публікації (всі, тільки спостерігачі, вибрані особи).
 - Обмежте коло осіб, які можуть надсилати прямі повідомлення (всі, тільки спостерігачі).
- Теги та тегування:
 - Вирішіть, хто може позначати вас на фотографіях та відео (всі, тільки глядачі).
 - Схвалюйте теги вручну, перш ніж вони з'являться у вашому профілі.
- Реклама та дані:
 - Вимкніть персоналізацію реклами на основі вашої активності в Instagram.
 - Перегляньте, які програми мають доступ до вашого облікового запису, і видаліть ті, якими ви більше не користуєтеся.

4. ТікТок

- Видимість облікового запису та публікацій:
 - Налаштуйте свій обліковий запис як приватний, щоб ваші відео могли переглядати лише затверджені глядачі.
 - Налаштуйте, хто може коментувати ваші відео (всі, друзі, ніхто).
 - Визначте, хто може бачити ваші вподобання (всі, тільки ви).

- Вирішіть, хто може відповідати на ваші відео (всі, друзі, ніхто).
- Взаємодія:
 - Контролюйте, хто може надсилати вам прямі повідомлення (всі, друзі, ніхто).
 - Заблокуйте опцію дуету та зшивання (створення відео з вашого контенту) для всіх або обмежте її для друзів.
 - Вимкніть можливість інших користувачів публікувати питання або коментарі до ваших відео.
- Місцезнаходження:
 - Перевірте, чи TikTok не ділиться вашим місцезнаходженням у фоновому режимі.
 - Вимкніть опцію геотегування у відео.
- Дані та відстеження:
 - Вимкніть персоналізацію реклами на основі вашої активності в TikTok.
 - Перегляньте заявки з доступом до вашого облікового запису та видаліть ті, які більше не потрібні.
- Управління обліковим записом:
 - Налаштуйте двоступеневу автентифікацію (2FA) для підвищення безпеки облікового запису.
 - Регулярно перевіряйте, які пристрої ввійшли у ваш обліковий запис, і виходите з тих, які не впізнаєте.

Підсумок

Налаштування параметрів конфіденційності у Facebook, Twitter та Instagram дозволяє вам краще контролювати, хто бачить ваш контент та які дані діляться. Регулярний перегляд та оновлення налаштувань є ключовим фактором для збереження конфіденційності у соціальних мережах.

Модуль 1.3 Право та етика в Інтернеті

У цьому модулі ми зосередимося на основних питаннях права та етичної поведінки в Інтернеті, які стосуються цифрових творців, тобто людей, які публікують матеріали в Інтернеті.

Семінар присвячений найважливішим питанням авторського права, ліцензування контенту, захисту особистих даних та зображень, а також етичним принципам у цифровій комунікації. Учасники отримують практичні знання щодо законного використання цифрового контенту.

Модуль 1.3 Право та етика в Інтернеті – роздатковий матеріал для семінару

Результати навчання:

- Учасники зрозуміють основні принципи законодавства про авторське право та важливість етичної поведінки в Інтернеті, включаючи захист даних та мережевий етикет.
- Учасники зможуть виявляти різні порушення, такі як незаконне копіювання або плагіат.
- Учасники дізнаються, як застосовувати ліцензії Creative Commons та обирати відповідну ліцензію для різних типів контенту.
- Вони отримають знання про захист зображень та особистих даних у цифровому контексті.

Загальна тривалість: **120 хвилин**

Activities	Objective	Methodology	Materials	Timing	Further Reading/ Link to Resources
1. Вступ до семінару	Ознайомте учасників з цілями та темами семінару. Коротке обговорення важливості права та етики в мережі.	Короткий вступ, Раунд: які випадки порушення авторських прав вам відомі? Що вплинуло на вас і вашу роботу? Про які випадки ви чули?	Слайди з програмою семінару	10 хв	
2. Основні принципи авторського права	Виклад основних принципів авторського права.	Презентація та обговорення	Презентація ПРАВО І ... Про авторські права - слайди 3-13	20 хв	 ПРАВО І ЕТИКА...

		Перевірте свої знання https://learningapps.org/display?v=p6wsp2gp201 https://learningapps.org/display?v=pbe xgis9a01			
3. Вправа: Аналіз випадків порушення прав	Учасники аналізують випадки порушення авторських прав, наприклад, незаконне копіювання, плагіат.	Груповою роботою, аналіз конкретного випадку	Приклади порушень авторських прав	15 min	Приклади порушення авторських прав, завдання для аналізу Приклади порушення авторських прав, завдання для аналізу
4. Ліцензії Creative Commons	Обговорення альтернативних ліцензій, таких як Creative Commons, що дозволяють обмін контентом.	Презентація на основі About CC Licenses - Creative Commons, analysis of tools Перевірте себе https://learningapps.org/display?v=pkw oxdhkt16 Це вправу можна автоматично перекласти за допомогою браузера.	Слайди з описом ліцензій, фліпчарт About CC Licenses - Creative Commons	10 min	Приклади ліцензій Creative Commons та інших ліцензій, інструкції щодо використання About CC Licenses - Creative Commons
5. Create copyright-compliant content		Презентація	Презентація	10 min	 Створіть контен...

		 Створіть контент, що відповіда... Тренер може використовувати цю презентацію під час тренінгу або надати її учасникам для самостійного вивчення..			
6. Права на зображення та захист даних	Презентація принципів захисту зображень та персональних даних в Інтернеті.	Презентація, аналіз нормативних документів	Презентація ПРАВО І ... Про права на зображення Слайди 14-23	15 min	 ПРАВО І ЕТИКА...
7. Етика в цифровому світі	Обговорення етики в Інтернеті, включаючи мережевий етикет та відповідальність за опублікований контент.	Обговорення, аналіз випадків Цифрова етика на практиці – приклади з життя	Презентація ПРАВО І ... Про етику Слайди 24-29	25 min	 ПРАВО І ЕТИКА... Цифрова етика на практиці – приклади з життя
8. Підсумок та питання	Повторення основних питань, пов'язаних із законодавством про авторське право та цифровою етикою.	Обговорення, питання та відповіді	Фліпчарт, підсумок основних питань	15 хв	

Приклади порушення авторських прав, завдання для аналізу

Приклад 1: Пол, онлайн-розробник

Історія:

Пол, початківець веб-розробник, який веде популярний канал на YouTube, вирішив створити кумедний відеоролик. Для цього він використав уривок з популярного відео, який переписав, додавши власні коментарі та звукові ефекти. Відео швидко стало дуже популярним, але через кілька днів Пол отримав повідомлення від адвоката, який представляв кіностудію, що володіла правами на використаний уривок. Його звинуватили в порушенні авторських прав, і йому загрожували серйозні юридичні наслідки.

Питання для обговорення:

- Які помилки зробив Павло?
- Чи міг Пол використати уривок відео іншим чином, щоб уникнути порушення авторських прав?
- Які наслідки порушення авторських прав для онлайн-творців?
- Які інструменти можуть допомогти творцям уникнути порушення авторських прав?

Приклад 2: Ола, графічний дизайнер

Історія:

Ола, початківець графічний дизайнер, створила красивий плакат для реклами місцевого музичного заходу. Щоб додати плакату оригінальності, вона використала шрифт, який знайшла в Інтернеті і завантажила безкоштовно. Організатори заходу були в захваті від плаката і використовували його для реклами. На жаль, виявилось, що шрифт, який використала Ола, був захищений авторським правом і не міг використовуватися в комерційних цілях. Організатори заходу були змушені заплатити високий штраф за порушення авторських прав, а Ола зазнала фінансових втрат.

Питання для обговорення:

- Чи могла Ола уникнути цієї ситуації?
- У чому різниця між безкоштовними та захищеними авторським правом шрифтами?
- Які наслідки порушення авторських прав для графічних дизайнерів?
- Де шукати безкоштовні графічні ресурси, які можна використовувати на законних підставах?

Приклад 3: Куба, музикант

Історія:

Куба, молодий музикант, записав власну версію популярної пісні та опублікував її на своєму веб-сайті. Пісня швидко стала дуже популярною, але через кілька тижнів Куба отримав повідомлення від музичного лейблу, який володів правами на оригінальну пісню. Його звинуватили в порушенні авторських прав і він був змушений видалити свою версію пісні з веб-сайту.

Питання для обговорення:

- У чому різниця між плагіатом і плагіатом?
- Які права мають митці на свої твори?
- Які можливості існують для законного використання творів інших художників?
- Які наслідки порушення авторських прав для музикантів?

Додаткові питання для обговорення всією групою:

- Які найпоширеніші помилки, пов'язані з авторським правом, роблять початківці у сфері цифрового контенту?
- Які найважливіші правила слід пам'ятати, щоб уникнути порушення авторських прав?
- Які інструменти та платформи доступні для полегшення законного використання матеріалів, захищених авторським правом?

Цифрова етика на практиці – приклади з життя

Випадок 1: Продуманий обмін контентом

Янек є активним користувачем Twitter. Одного дня він бачить емоційний допис про нібито незаконну діяльність відомого політика, який швидко поширює, бажаючи поінформувати своїх друзів. Пізніше виявляється, що інформація була неправдивою, і її поширення спричинило критику на адресу Янека.

Питання для обговорення:

1. Які кроки міг зробити Янек, щоб переконатися, що інформація, якою він ділиться, є правдивою?
2. Які наслідки має поширення неправдивої інформації в Інтернеті – як для окремих осіб, так і для суспільства?
3. Які цифрові етичні норми слід застосовувати, щоб уникнути таких ситуацій?

Випадок 2: Приватність у соціальних мережах

Марта регулярно публікує в Instagram фотографії своєї родини, зокрема знімки своїх дітей під час повсякденних занять. Одного дня хтось без її дозволу використовує одну з фотографій для створення мема, який стає популярним, і Марта починає отримувати неприємні повідомлення від незнайомих осіб.

Питання для обговорення:

1. Як Марта могла б краще захистити приватність своєї родини в соціальних мережах?
2. Які межі етичного використання фотографій інших людей, доступних для загального перегляду?
3. Які інструменти та налаштування конфіденційності в соціальних мережах можуть допомогти в таких ситуаціях?

Випадок 3: Мережевий етикет та онлайн-комунікація

Анна бере участь в онлайн-дискусії про вакцинацію. Її допис, в якому вона висловлює підтримку вакцинації, викликає хвилю агресивних коментарів і тролінгу. Зрештою, Анна вирішує видалити свій акаунт, зневірившись у рівні дискусії.

Питання для обговорення:

1. Які правила мережевого етикету могли б запобігти такій ситуації?
2. Як користувачі та адміністратори платформи можуть реагувати на тролінг та агресивні коментарі?
3. Як дбати про культуру онлайн-дискусій, особливо на суперечливі теми?

Випадок 4: Використання чужого контенту

Том веде блог про моду. Щоб підвищити інтерес, він публікує фотографії відомих дизайнерів, знайдені в Інтернеті, не вказуючи джерело та не отримуючи дозволу. Через деякий час він отримує повідомлення з вимогою видалити фотографії та погрозами судового позову.

Питання для обговорення:

1. Як Том міг етично та законно використовувати чужий контент у своєму блозі?
2. Які правові та іміджеві наслідки порушення авторських прав в Інтернеті?
3. Які практики та інструменти допомагають дотримуватися авторських прав під час створення контенту?